

DZISIEJSZE
ZADANIA KATOLICYZMU
W POLSCE

ANKIETA
„PRZEGLĄDU POWSZECHNEGO“

Str. XVI+30*+513

— 1906 r. —

| odpowiedzi na ankietę. |

KRAKÓW. — DRUK W. L. ANCZYCA I SPÓŁKI
1906

TREŚĆ

	Str.
I. Od Redakcyi »Przeglądu Powszechnego« w sprawie ankiety .	XIII
II Kwestyonaryusz ankiety	XIV
III. Odpowiedzi:	
1. J. E. Ks. Arcybiskup Floryan Stablewski	1*
2. N. Ks. Biskup Edward Likowski	1*
Organizacya katolickiej intelligencji i coroczne wiece ka- tolickie z egzekutywą, zwłaszcza w Królestwie. — Akcyja so- cjalna w praktyce i teoretyczne jej studyum. — Apologia. — Reforma seminaryów w Królestwie Polskiem. — Coroczne zjazdy Biskupów i inicjatywa w akcyi katolickiej.	
3. N. Ks. Biskup A. Andrzejewicz	3*
4. J. E. Ks. Arcybiskup Józef Bilczewski	3*
Egoteizm dzisiejszy a czynna miłość Boga i bliźniego. — Wychowanie kleru, odrodzenie zakonów. — Praca nad ludem, bractwa nauki chrześcijańskiej. — Wykształcenie religijne intelli- gencji. — Akcyja społeczna. — Ruch antyalkoholyczny. — Kru- cyata przeciw pornografii. — Ochrona obrządku łacińskiego w Galicyi wschodniej.	
5. J. E. Ks. Arcybiskup Józef Teodorowicz	5*
Idea katolicka a aktualne ideały społeczeństwa. — Akcyja społeczna. — Praktyczne wskazówki co do organizacyi spo- łecznej.	
6. N. Ks. Biskup Józef Seb. Pelczar	23*
Akcyja o wzrost ducha katolickiego, zwłaszcza wśród dojrzałszej młodzieży (Konferencye apologetyczne, wykłady spo- łeczne). — Organizacya katolicka (związki, wiece, prasa, kursy socyjalne, broszury społeczne, socyologia w seminariach ducht- wnych, oświata ludowa).	
7. J. E. Ks. Biskup Stefan Zwierowicz	24*
Odrodzenie religijne. — Wykształcenie duchowieństwa (wyższa szkoła w Warszawie i Petersburgu, komitety odczy-	

towe). — Praca nad intelligencją (Towarzystwa wydawnicze. — Konferencye św. Wincentego à Paulo. — Historia kościelna na uniwersytecie warszawskim. — Kontrola wykładów religii w szkołach). — Ochrona klas rzemieślniczych i robotniczych przed socjalizmem. — Religijno-społeczne uświadamianie ludu. — Wprowadzenie zakonów. — Zjazd Biskupów (sekcya naukowa, pasterska, społeczna).	
8. J. E. Ks. Biskup T. Kuliński	26*
Stosunek pasterza do ludu i klasy robotniczej. — Uświadamianie ludu (Prasa, informacye o prasie zlej, związki).	
9. J. E. Ks. Biskup St. Zdzitowiecki	27*
Wzrost ilościowy duchowieństwa, wprowadzenie zakonów.	
10. N. Ks. Biskup K. Ruszkiewicz	29*
Praca dla warstw robotniczych (Oświata religijno-moralna, związki ekonomiczne). — Dla młodzieży rzemieślniczej. — Dla ludu (związki katechizmowe). — Dla intelligencji (stowarzyszenia katolickie).	
11. Prof. Dr. Stanisław Krzyżanowski	1
Chrześcijańska kultura. — Prawda w nauce i sztuce. — Sprawiedliwość w stosunkach społecznych. — Stronictwo chrześcijańsko-społeczne. — Kwestya żydowska. — Kwestya ruska. — Łączność z stronictwami katolickimi w Wiedniu. — Kwestya litewska.	
12. Dr. Michał Żmigrodzki	3
Kwestya kobieca wogóle. — Sprawa uczącej się młodzieży żeńskiej. — Bursa katolicka żeńska.	
13. Dr. Leopold Caro	11
Genealogia socjalizmu od Chrystusa. — Sprawiedliwość społeczna. — Rozwiązanie kwestyi socjalnej, jako postulat. — Różne kierunki tej akcyi. — Program dalszej akcyi katolickiej na podstawie ankiety.	
14. Leonard Lepszy	19
Stosunek Kościoła do nowożytnej sztuki. — Malarze a duchowieństwo. — Oddział malarstwa religijnego w Akademii sztuk pięknych.	
15. Dr. Henryk Jordan	26
Praca poza Kościołem. — Poczucie godności katolicyzmu. — Zmiana w szkolnej nauce religii. — Duchowieństwo. — Ostrożność i wytrwałość w inicjatywie katolickiej.	
16. Kazimierz hr. Szeptycki	27
Organizacya społeczna. — Torowanie drogi do rozwiązania sporu polsko-ruskiego.	
17. Józef Jakób hr. Michałowski	28
Działalność Kościoła w ruchu robotniczym.	

	Str.
18. Aleksander Mańkowski	32
Stanowisko religii w naszym życiu. — Kwestya socyalna i kwestya żydowska. — Miłość Boga i ojczyzny. — Praca apostołska w Kościele i poza Kościołem. — Kwestya kobieca. — Modlitwa.	
19. Ks. M. Fulman	41
Zadania katolicyzmu w Królestwie Polskiem. — Podniesienie oświaty religijnej. — Organizacya katolicka. — Akcya chrześcijańsko-demokratyczna. — Wprowadzenie zakonów.	
20. Dr. Rudolf Sikorski	42
Żywa wiara.	
21. Dr. F. Chłapowski	44
Księstwo Poznańskie. — Stosunek Kościoła do rządu i do spraw narodowych. — Udział duchowieństwa w ruchu społecznym. — Znajomość ustawodawstwa społecznego. — Udział katolików w życiu naukowym i artystycznym.	
22. Franciszek Morawski	49
Znaczenie ankiety Przeglądu Powszechnego. — Pod znakiem ewolucji. — Dzisiejsze stanowisko katolicyzmu, zarzuty w tej mierze. — Odpowiedź na zarzuty. — Stanowisko katolicyzmu u nas. — Autokrytyka w łonie katolicyzmu, jako postulat.	
23. Dr. Kazimierz Krotoski	89
Katolicyzm polski w przeszłości. — Czemu dziś nie odgrywa tej roli. — Postulaty i ewangeliczna sól ziemi; praca społeczna; katolicyzm w polityce; nauka; akcya w dziedzinie literatury pięknej; prasa; katolicyzm a wychowanie młodzieży; religia w szkołach średnich.	
24. Dr. Antoni Mazanowski	107
Kierunki obyczajowe w naszej dzisiejszej literaturze pięknej. — Potrzeba akcyi katolickiej w tej sprawie.	
25. Dr. Adam Krzyżanowski	112
Sposoby skutecznej akcyi katolicko-społecznej: wykształcenie duchowieństwa w sprawach społecznych, komitety oświaty społecznej, kursy socyalne, literatura akcyi społecznej.	
26. Prof. Dr. Bronisław Dembiński	115
Miłość i mądrość. — Ewolucya środków. — Religia w szkole. — Wychowanie rodzinne. — Harmonia w duszy. — Wiara ludu.	
27. Dr. Jerzy Michalski	118
Wychowanie i wykształcenie kleru.	
28. Jan Trzeciecki	121
Wychowanie młodzieży. Harmonia społeczna.	
29. Ks. St. Bratkowski	122
Uświadamianie religijne przez wykłady i książki. — Uświa-	

	Str.
damianie co do obowiązku ofiarności dla sprawy Bożej. — Stowarzyszenia zawodowe; korzyść z nich płynąca.	
30. Ks. Kujot	123
Niedostatek wykładu religijnego w szkołach; indyferentyzm religijny. — Obowiązki duchowieństwa: obywatelskie poczucie; praca nad młodzieżą; udział w ruchu towarzyskim robotników i przemysłowców; udział w publicystyce, w zajęciach literackich i naukowych; obowiązki pasterskie.	
31. Krzysztof hr. Mieroszewski	124
Akcyja religijno-etyczna wśród politycznie uświadomionego ludu i mas miejskich; zasada chrześcijańska w rodzinie i w życiu społecznem. — Odwaga przekonań.	
32. Stanisław Tomkowicz	128
Szerzenie prawdy, miłości, sprawiedliwości, prawdziwego postępu, jako ogólne zadanie katolicyzmu. — U nas wypowiedzieć walkę niekonsekwencji w działaniu i myśleniu. — Niekarność młodzieży i podkopanie powagi rodziny. — Oświata ludowa. — Karna organizacja.	
33. W. Krański	132
Związki katolickie młodzieży. — Misye ludowe.	
34. Ks. L. Zbyszewski	133
Katolicyzm jako siła społeczna. — Główne zadania: urobienie nas na społeczeństwo narodowe, oparte głównie na Kościele katolickim. — Kształcenie duchowieństwa. — Seminaria nauczycielskie. — Kwestya żydowska. — Współdziałanie ludzi świeckich.	
35. Prof. Dr. Józef Tretiak	136
Przełom w Rosyi. — Przeciwdziałanie nihilizmowi rosyjskiemu. — Akcyja socyalna. — Akcyja narodowa. — Kwestya litewska i ruska. — Kwestya żydowska. — Wewnętrzne i zewnętrzne przygotowanie do akcyi katolickiej.	
36. Prof. Dr. Karol Potkański	139
Czas męczeństwa i czas pokoju. — Praca w „dniu powszednim”. — Poglębianie religii u ludu. — Praca na polu umysłowem.	
37. Prof. Dr. Karol Klecki	141
Wzniesienie ruchu religijnego wśród intelligencji, głównie w zaborze rosyjskim.	
38. Prof. Dr. M. Zdziechowski	142
Po wojnie rosyjsko-japońskiej, a w przeddzień przewrotów socyalnych. — Sprawa reform społecznych. — Zdobywanie inteligencji. — Klerikalizm, jako przeszkoda. — Reforma w kształceniu kleru i w szkolnej nauce religii, — Inkluzywizm chrześcijański. — Położenie religijne u nas. — Rzut oka w przyszłość.	
39. Prof. Dr. Józef Milewski	148
Polityczne i narodowe znaczenie katolicyzmu.	

	Str.
40. Prof. Dr. Włodzimierz Czerkawski	154
Czynniki feudalno-absolutne a katolicyzm. — Sojusz katolicko-konserwatywny. — Zgubne jego skutki w ciałach ustawodawczych i wśród ludu, dla duchowieństwa i w sferach świeckich. — Program działania na przyszłość: akcja katolicka ma być narodową i demokratyczną. — Kwalifikacje duchowieństwa.	
41. Walery Gostomski	165
Polityczna i społeczna strona przewrotu w Rosyi. — Problem społeczny naszej epoki i tkwiący w nim pierwiastek chrześcijański. — Dylemat co do przyszłości socjalizmu. — Stanowisko Kościoła katolickiego wobec sprawy społecznej. — Połączenie internacjonalu czarnego z czerwonym. — Przyszłość Europy; prusacka albo socyalistyczna. — Zwycięstwo ostateczne religii. — Drugi rys dzisiejszego ruchu w Rosyi: ruch reformatorsko-religijny. — Stanowisko tego ruchu wobec katolicyzmu. — Religijno-społeczne odrodzenie Europy na gruncie odrodzonej Słowiańszczyzny. — Stanowisko Polski w tej sprawie. — Duch Chrystusowy w katolicyzmie, jako jedyna przystań.	
42. Prof. Dr. Kazimierz Morawski	178
Znajomość Pisma świętego.	
43. Prof. Dr. Kazimierz Łyskowski	180
Urzeczywistnienie etyki chrześcijańskiej, jako postulat. — Katolicki światopogląd. — Pseudoscholastyka a św. Tomasz. — Uwzględnianie nowych prądów w katolickim światopoglądzie. — Praca społeczna.	
44. Kazimierz hr. Rostworowski	190
Dzisiejsza sytuacja polityczna w Galicyi. — Nieudolność stronnictwa konserwatywnego wobec tej sytuacji. — Potrzeba nowego stronnictwa. — Stronnictwo katolicko-narodowe. — Zakres jego działalności.	
45. Dr. Maksymilian Thullie	197
Obecny stan społeczeństwa w Galicyi. — »Zurtick zum praktischen Christentum«. — Zorganizowanie katolików. — Trzy warunki udania się organizacji: ludzie, pieniądze, praca.	
46. Prof. Dr. Maurycy Straszewski	204
Ważność obecnej chwili w życiu Polski. — Dziejowe znaczenie Polski w związku z cywilizacją zachodnio-europejską i z katolicyzmem. — Płynąca stąd kolizja w stosunku do Rosyi i Prus. — Położenie wewnętrzne. — Popieranie polskości jako zadanie katolicyzmu. — Oparcie się katolicyzmu na podstawie ludowej. — Katolicyzm a konserwatyzm. — Katolicka praca umysłowa.	
47. K. hr. Siemieński	215
Kwestya żydowska. — Środki obronne przeciw Żydom:	

	szkoła wyznaniowa; patent uzdolnienia kupieckiego; usunięcie żydów z sądownictwa; wykluczanie handlu żydowskiego; obrona ziemi; akcja prasy; walka przeciw niemoralnym soюзom naszym; stronnictw politycznych; zrywanie maski mędom socjalizmu.	
48. Prof. Dr. Bolesław Wicherkiewicz	221	
	Bieżące postulaty akcji katolickiej. — Projekt ligi katolickiej polskiej.	
49. Ludomir Benedyktowicz	227	
	Dzisiejsza anarchia obyczajowa. — Związek polskości z katolicyzmem. — Wewnętrzny czynnik akcji katolickiej.	
50. Książę A. Woroniecki	229	
	Leon XIII a społeczeństwo. — Potestas ordinis, potestas iurisdictionis. — Szerzenie społecznej nauki chrześcijańskiej — Zakładanie związków społecznych — Rola duchowieństwa.	
51. Prof. Dr. J. Brzeziński	247	
	Sfera ściśle religijna i sfery przyległe. — Cel nadprzyrodzony katolicyzmu. — Najśw. Sakrament. — Nauka katolicka. — Akcja społeczna. — Zarys organizacji społecznej.	
52. Prof. Dr. A. Miodoński	256	
	Wychowanie młodzieży; wskazówki pedagogiczne w sprawie wychowania rodzinnego, szkolnego i nauki. — Rola kobiety w wychowaniu. — Duchowieństwo; znajomość Ojców Kościoła; nauki socjalno-polityczne w seminariach. — Stan obecny naszego duchowieństwa. — Związek braterski.	
53. Prof. Dr. A. Kalina	264	
	Kwestya żywotności katolicyzmu w dziedzinach naszego życia prywatnego i społecznego; wady i niedomagania. — Praca nad podniesieniem moralności prywatnej i publicznej. — Akcja społeczna. — Kwestya robotnicza. — Polityka katolicyzmu. — Znaczenie religii.	
54. Prof. Dr. Józef Kallenbach	302	
	Wrogowie zewnętrzni i wewnętrzni. — Walka z niewiarą; podręcznik apologetyczny. — Polska liga społeczna. — Sprawa ruska i litewska.	
55. Ks. Józef Londzin	305	
	Sprawa katolicka w Księstwie Cieszyńskim.	
56. Jacek Malczewski	308	
	Dzisiejsza sztuka religijna.	
57. Henryk Sienkiewicz	309	
	Katolicyzm w dzisiejszej Polsce. — Niebezpieczeństwo wiary martwej. — Walka o lud. — Warunek i nadzieja zwycięstwa.	
58. Julian Klaczko	312	
	Praca wewnętrzna kraju nad sobą.	

	Str.
59. Władysław Żeleński	314
Idea chrześcijańsko-społeczna. — Oświata ludowa.	
60. Th. J. Wybicki	315
Akcyja katolicka ludzi świeckich i jeden z jej warunków.	
61. Jan Mańkowski	318
Praca wewnętrzna kraju nad sobą.	
62. A. Szyszkiewicz	319
Program polityczny katolicyzmu ponad innymi programami. — Zasada miłości bliźniego.	
63. W. Woysym-Antoniewicz	322
Misya apostolska na Wschodzie.	
64. Dr. Feliks Koneczny	323
Kościół na czele społeczeństwa. — Kościół a nowoczesna niechrześcijańska państwowość. — Znaczenie ankiety. — Polska a przyszła teoria katolickiego państwa. — Kościół a opozycja. — Reforma prawa kanonicznego. — Akcyja społeczna. — Dzisiejsza młodzież. — Wykład religii. — Inicytywa duchowieństwa. — Popęd do nowych zakonów. — Kwestya unii.	
65. Ks. Leon Pastor	332
Prasa katolicka polskiego Centrum ludowego.	
66. Komitet wykonawczy polskiego Centrum ludowego	333
Katolicki fundusz agitacyjny.	
67. Dr. W. Rubczyński	337
Walka z wybujałym indywidualizmem. — Przeciw egoizmowi i szowinizmowi. — Praca naukowa.	
68. Roman Zawiliński	338
Etyka katolicka. — Wychowanie młodzieży. — Wykład religii. — Kontakt z życiem. — Idea narodowa.	
69. Ludwik Stasiak	341
Oczyszczenie z chwastów krytyki.	
70. Ks. Dr. A. Kopyciński	344
Rola proboszcza w parafii. — Nasze »ma i winien« na wsi. — Czy dziś gorzej?	
71. Delegacya stowarzyszeń tercyarskich w Królestwie Polskiem . .	354
Podstawa, znaczenie społeczne, historia i program stowarzyszeń tercyarskich.	
72. Polski związek niewiast katolickich w Krakowie	410
Odezwa do kobiet polskich w sprawie akcyi katolickiej.	
73. Towarzystwo przyjaciół młodzieży	414
Sprawa młodzieży. — Statut Towarzystwa.	
74. Krakowskie Towarzystwo oświaty ludowej	420
Bilans dotychczasowej pracy. — Zyskanie nowych członków.	
75. Związek c. k. urzędników pocztowych w Krakowie	421
Odpoczynek świąteczny.	

76. Związek katolickiej młodzieży robotniczej w Krakowie	425
W sprawie Związku.	
77. Redakcja czasopisma »Prąd« w Warszawie	426
W sprawie dzisiejszej młodzieży. — Zadanie pisma.	
78. Cecylia Plater-Zyberkówna	428
Wychowanie rodzinne.	
79. Pr. Dr. Leon Mańkowski	445
Prawdziwy katolicyzm.	
80. Dr. Franciszek Bujak	447
Sodalicye Maryańskie.	
81. Dr. Teodor Rzymski	451
Wskazówki w sprawie katolickiej organizacyi społecznej.	
82. Michał Dorockyj	479
Sprawa polsko-ruska.	
83. Dr. Korneli Heck	480
Obecne położenie kraju — Akcyja społeczna.	
84. Ks. Józef Olszowiecki	482
Małoletni przestępcy na wsi.	
IV. Posłowie ankiety. Przez Redakcyę Przeglądu Powszechnego .	484
Errata	

OD REDAKCYI W SPRAWIE ANKIETY.

Dnia 20 października u. r. ogłosiliśmy ankietę o obecnych zadaniach katolicyzmu w Polsce. Kwestyonaryusz tej ankiety umieszczamy zaraz poniżej. Mimo, że ankietą naszą trafiła na czas bardzo niespokojny, w Galicyi na dobę agitacji za powszechnem głosowaniem, w Królestwie na rewolucyjny okres, głównie zaś na miesięczny strejk kolejowy, wskutek czego zaproszenia nasze doszły po czasie, mimo to wszystko udział w ankiecie jest bardzo liczny.

Dość nieregularne napływanie odpowiedzi, spowodowane wspomnianymi wypadkami, sprawiło, że niepodobnym prawie stał się jakikolwiek układ klasyfikacyjny w ankiecie. Wyłączyliśmy więc tylko na początek, o osobnej paginacji, odpowiedzi N. N. Episkopatu, inne odpowiedzi umieszczaliśmy podług czasu, jak nadchodziły; tu i ówdzie tylko nakazywała zmianę porządku czysto techniczna strona rozmiarów odpowiedzi.

Stanowisko nasze w tej ankiecie, jako też ostatnie słowo o całym jej przebiegu, ogłaszamy na końcu tomu. Obecnie nie pozostaje nam nic innego, jak wszystkim jej P. T. Uczestnikom, za łaskawy współudział, najserdeczniejszą złożyć podziękę.

Redakcja Przeglądu Powszechnego.
